

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра бібліотекознавства та інформології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
О.Б. Жильцов
"02" "09" 2016 року

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

АВТОМАТИЗАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНО-БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

напрямок підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»

галузь знань 0201 «Культура»

Інститут журналістики

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>1718</u>	
<i>Жильцов</i>	
(підпис)	(прізвище, ім'я, по-батькові)
"02" "09" 2016 р.	

2016-2017 рік

Робоча програма з «Автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів» для студентів освітнього рівня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія» галузі знань 0201 «Культура». – 2016. – 38 с.

Розробник: Прокопенко Лілія Сергіївна, кандидат історичних наук, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні бібліотекознавства та інформології
Протокол №1 від 1 вересня 2016 року

Завідувач кафедри
бібліотекознавства та інформології

О.В. Воскобойнікова-Гузєва

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора Інституту журналістики
з навчальної роботи

О.А. Росінська

©Університет Грінченка, 2016 рік
©Прокопенко Л. С., 2016 рік

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	8
<i>Змістовий модуль II</i>	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів».....	13
V. Завдання для лабораторних занять	14
VI. Завдання для самостійної роботи.....	18
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	21
VIII. Методи навчання.....	25
IX. Методичне забезпечення курсу.....	26
X. Завдання до модульних контрольних робіт.....	26
XI. Теоретичні питання до заліку.....	27
XII. Рекомендована література	
<i>Законодавчі і нормативно-правові документи</i>	29
<i>Базова</i>	30
<i>Додаткова</i>	31
Інформаційні ресурси.....	36
Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.....	37

Пояснювальна записка

Курс «Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів» є важливою складовою підготовки фахівців за напрямом 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія».

Мета дисципліни – дати майбутнім фахівцям знання щодо сутності автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів, шляхів ефективного використання різноманітних технічних засобів автоматизації у бібліотеці для оперативного і якісного обслуговування користувачів, а також організації продуктивної, безпечної і комфортної праці бібліотечних працівників.

Завдання дисципліни:

- опанувати загальнотеоретичні та методичні засади автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів;

- ознайомитися з вимогами до освіти, досвіду професійної діяльності бібліотечних працівників у сфері автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів;

- вивчити особливості сучасних автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем;

- ознайомитися з науковими підходами до управління автоматизацією бібліотеки;

- вивчити можливості використання сучасних технічних засобів з метою автоматизації технологічних процесів формування фондів, каталогізації та обслуговування користувачів у бібліотеках (на прикладі системи «ІРБІС»).

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати**:

- основні поняття у сфері автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів;

- загальнотеоретичні та методичні засади автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів та їх значення для практичної бібліотечно-інформаційної та бібліографічної діяльності;

- сучасний стан та перспективи впровадження автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках;

- основні етапи автоматизації бібліотек;

- склад технологічних процесів в основних підсистемах АБІС і принципи їх реалізації;

- практичні аспекти автоматизації технологічних процесів формування фондів, каталогізації та обслуговування користувачів у бібліотеках;

- основні функції типових АРМів у бібліотеках і вимоги до професійної підготовки фахівців;

- основи охорони праці і техніки безпеки у бібліотеках.

На основі отриманих знань студент повинен **вміти**:

- аналізувати бібліотечно-бібліографічні процеси як об'єкти автоматизації;
- використовувати системний підхід при автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів;
- експлуатувати різні модулі АБІС та працювати у всіх типових АРМах, а саме: «Читач», «Комплектатор», «Каталогізатор», «Книговидача», «Адміністратор»;
- користуватися технологічними інструкціями з основних процесів формування фондів, обробки документів і обслуговування користувачів;
- створювати бібліотечно-інформаційну та бібліографічну продукцію та надавати бібліотечно-інформаційні та бібліографічні послуги в автоматизованому режимі;
- здійснювати заходи щодо створення комфортних і сприятливих умов власної праці і користувачів бібліотек, підтримки належної охорони праці і техніки безпеки користувачів комп'ютерів і засобів автоматизації у бібліотеках.

Вивчення курсу передбачає наявність базових знань, вмінь і навичок в галузі інформатики і обчислювальної техніки. Курс інтегрується з такими дисциплінами, як «Бібліографічна діяльність», «Фондознавство», «Аналітико-синтетична обробка документів», «Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів», «Документознавство», «Організація та управління базами даних» та ін.

Теоретичні питання дисципліни розглядаються на лекціях, поглибленню теоретичних знань із дисципліни сприяють лабораторні заняття. До кожного модуля розроблені тестові завдання для модульних контрольних робіт, які дозволять виявити рівень оволодіння студентами теоретичних питань та конкретним фактичним матеріалом.

Дисципліна загальним обсягом 72 години, у тому числі: 12 год. – лекційних, 16 год. – лабораторних занять, 4 год. – модульні контрольні роботи, 40 год. – самостійна робота. Студентам надається список рекомендованої до вивчення літератури та перелік інформаційних ресурсів мережі Інтернет для опрацювання. Викладання дисципліни розраховано на один семестр та завершується *заліком*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: загальнотеоретичні засади та практичні аспекти автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2</p> <p>Змістових модулів – 2</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години) – 72</p> <p>Тижневих годин – 2</p>	<p>Галузь знань 0201 «Культура»</p> <p>Напрямок підготовки 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліографія»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»</p>	<p>Вибіркова</p> <p>Рік підготовки: 4-й</p> <p>Семестр: 7-й</p> <p>Аудиторні заняття: 28 години, з них: лекції (теоретична підготовка): 12 годин, лабораторні заняття: 16 годин</p> <p>Модульні контрольні роботи: 4 годин</p> <p>Самостійна робота: 40 годин</p> <p>Вид контролю: залік</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Лабораторних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I.							
БІБЛІОТЕКА ЯК ОБ'ЄКТ АВТОМАТИЗАЦІЇ							
1.1	Загальнотеоретичні та методичні засади автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів	8	2	2		6	
1.2	Автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи	8	2	2		6	
1.3	Система «ІРБІС»: загальна характеристика та функціональні можливості	2	2		2		
1.4	Управління автоматизацією бібліотеки	8	2	2		6	
1.5	АРМ «Адміністратор»: призначення та основні характеристики	2	2		2		
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 1	30	10	6	4	18	2
Змістовий модуль II.							
АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ, КАТАЛОГІЗАЦІЇ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ (на прикладі системи «ІРБІС»)							
2.1	Автоматизація процесів формування фонду	8	2	2		6	
2.2	АРМ «Комплектатор»: призначення та основні характеристики	2	2		2		
2.3	Автоматизація процесів каталогізації та бібліографічних процесів	10	2	2		8	
2.4	АРМ «Каталогізатор»: введення нових книг	2	2		2		
2.5	АРМ «Каталогізатор»: обробка періодичних видань, створення аналітичних записів	2	2		2		
2.6	АРМ «Каталогізатор»: редагування записів, експорт/імпорт даних	2	2		2		
2.7	Організація автоматизації книговидачі і обслуговування користувачів	10	2	2		8	
2.8	АРМи «Читач» і «Книговидача»: призначення та основні характеристики	2	2		2		
2.9	Порівняльний аналіз сучасного програмного забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів	2	2		2		
	Модульна контрольна робота	2					2
	Разом за модулем 2	42	18	6	12	22	2
	Разом за навчальним планом	72	28	12	16	40	4

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I БІБЛІОТЕКА ЯК ОБ'ЄКТ АВТОМАТИЗАЦІЇ

Лекція 1.1. Загальнотеоретичні та методичні засади автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів (2 год.)

Предмет, мета, завдання, міждисциплінарні зв'язки курсу. Структура і зміст курсу, організація навчального процесу. Джерела для вивчення дисципліни. Місце курсу у системі загальнонаукової та професійної підготовки бібліотечно-інформаційних працівників.

Базові поняття курсу. Співвідношення понять «автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів» і «автоматизація бібліотек». Проблеми стандартизації термінології.

Типологізація бібліотек як об'єктів автоматизації. Автоматизація підрозділів бібліотеки, бібліотеки в цілому, бібліотечної системи або мережі бібліотек. Загальна характеристика різних типів бібліотек як об'єктів автоматизації.

Наявність реальної необхідності і можливість практичної реалізації як обов'язкові умови автоматизації бібліотеки. Законодавче та нормативно-правове забезпечення автоматизації бібліотек. Мета, завдання автоматизації. Переваги автоматизації. Наукові методи дослідження автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.

Системний підхід до автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів. Основні технологічні бібліотечно-бібліографічні процеси як об'єкти автоматизації.

Загальні принципи автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів. Основні напрями діяльності з автоматизації бібліотек. Класифікація технічних засобів автоматизації в бібліотеці.

Автоматизація бібліотечно-інформаційного обслуговування людей з особливими потребами.

Сучасний стан та перспективи автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів у бібліотеках України.

Лекція 1.2. Автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи (2 год.)

Поняття про автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи (АБІС). Основні типи АБІС і їх характеристика. Основні функції АБІС. Інформаційно-технічна інфраструктура сучасної АБІС: відкриті стандарти, розподілене середовище, Інтернет/Інтранет і Web-технології, архітектура «клієнт-сервер». Компонентна структура та конфігурація АБІС. Корпоративна мережа: поняття, концепція, призначення, структура.

Функціональні модулі традиційної АБІС: адміністрування системи, комплектування фонду; каталогізація; інформаційний пошук і замовлення видань; обслуговування читачів; створення інтернет/інтранет сервісів, які виконують функції пошуку, замовлення й каталогізації; забезпечення корпоративних технологій; блок реєстрації читачів; модуль міжбібліотечного абонементу та електронної доставки документів.

Інформаційна безпека і захист інформації в АБІС.

Електронний каталог як головний елемент традиційної АБІС. Види електронних каталогів. Технології електронного каталогу.

Адміністрування АБІС (комп'ютерної мережі та баз даних): налаштування системи та її модифікація. Технічне, математичне, програмне, інформаційне, лінгвістичне, організаційно-методичне та правове забезпечення АБІС. Персонал АБІС: склад, основні обов'язки. Основні функціональні обов'язки системного адміністратора бібліотеки.

Поняття про автоматизоване робоче місце (АРМ). Повноваження та функціональні обов'язки працівників.

Міжнародні та національні формати представлення бібліографічних даних для автоматизованої обробки даних (MARC, UNIMARC, UKRMARC та ін.).

Лабораторне заняття 1. Система «ІРБІС»: загальна характеристика та функціональні можливості (2 год.).

Лекція 1.3. Управління автоматизацією бібліотеки (2 год.)

Оцінювання зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на автоматизацію бібліотеки. Обґрунтування необхідності автоматизації. Мета та завдання проекту з автоматизації бібліотеки. Основні етапи автоматизації бібліотеки. Оцінювання витрат (технічне обладнання і програмне забезпечення, кадрове забезпечення, витратні матеріали та експлуатаційні видатки тощо) і прибутків (робочий час персоналу, підвищення якості обслуговування користувачів та ефективності роботи персоналу).

Вибір технічного обладнання і програмного забезпечення. Умови проведення, встановлення та адаптування програмного продукту розробником. Гарантійні зобов'язання розробника. Умови післягарантійного обслуговування. Ринок сучасного програмного забезпечення («МАРК», Allegro, ALEPH, LIBER MEDIA, Tinlib, «ІРБІС», «Бібліотека/УФД» та ін.).

Організація проекту з впровадження автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів: виявлення логічних зв'язків, просторове розміщення матеріальних засобів реалізації, формування організаційно-управлінської структури. Методи планування робіт. Оцінка, впровадження, використання АБІС, навчання персоналу та користувачів.

Питання інформаційної та фізичної безпеки даних. Проблеми авторського права та захисту даних.

Організація робочих місць, умови та охорона праці і техніка безпеки користувачів АБІС.

Документальне забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів: плани, технічні завдання, інструкції, звіти тощо.

Лабораторне заняття 2. АРМ «Адміністратор»: призначення та основні характеристики (2 год.).

Змістовий модуль II
АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ,
КАТАЛОГІЗАЦІЇ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ
(на прикладі системи «ІРБІС»)

Лекція 2.1. Автоматизація процесів формування фонду (2 год.)

Структура бібліотечних виробничих технологічних циклів і процесів. Технологічні операції. Нормування праці з автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів. Використання норм у роботі бібліотек.

АРМ «Комплектатор»: призначення та основні характеристики.

Замовлення книг. Оформлення замовлення. Словники і контроль виконання замовлень. Вихідні форми.

Надходження книг. Введення нового (чергового) запису надходження. Реєстрація надходжень документів. Введення відомостей про виконання попереднього замовлення – корегування документа-організації.

Поповнення записів книги сумарного обліку. Передавання записів-книг у бази даних електронного каталогу. Формування і друк вихідних форм.

Списання книг. Реєстрація вибуття партії книг. Реєстрація передавання. Поповнення запису книги сумарного обліку.

Видалення/перенесення бібліографічного опису. Файл перерахування цін.

Передплата газет і журналів. Введення нового запису «бібліографічний опис видання». Формування словників. Продовження передплати. Формування і друк вихідних форм. Передавання записів у бази даних електронного каталогу.

База даних «Комплектатор» у структурі АРМу «Каталогізатор»: призначення та основні характеристики. Загальна характеристика інтерфейсу. Технологічна робоча область.

Встановлення і використання особистих параметрів введення даних. Статистична обробка даних. Глобальне корегування даних.

Лабораторне заняття 3. АРМ «Комплектатор»: призначення та основні характеристики (2 год.).

Лекція 2.2. Автоматизація процесів каталогізації та бібліографічних процесів (2 год.)

АРМ «Каталогізатор»: призначення та основні характеристики. Загальна характеристика користувацького інтерфейсу. Функції пошуку і виведення його результатів. Друк і копіювання документів. Експорт/імпорт даних. Статистична обробка даних. Глобальне корегування даних.

Функції введення даних. Основні управляючі компоненти.

Типологія робочих листів введення даних. Правила заповнення полів: загальні та специфічні. Введення даних з використанням меню-довідника, словника, вкладених робочих листів, багаторядкового вікна, вбудованих баз даних тощо. Групове введення даних, що повторюються. Додаткові компоненти управління. Корегування записів за словником.

Порядок роботи каталогізатора, систематизатора і бібліографа при введенні/корегуванні даних: обробка книг та періодичних видань. Встановлення та використання особистих параметрів введення даних. Введення нестандартних символів.

Технології корпоративної каталогізації. Імпорт даних з Web-ІРБІС, пошук у розподілених базах даних ІРБІС-корпорації. Імпорт із Z-ресурсів.

Підготовка бібліографічних покажчиків та календарів пам'ятних дат засобами системи «ІРБІС».

Автоматизоване ведення бібліотечної статистики засобами системи «ІРБІС».

Лабораторне заняття 4. АРМ «Каталогізатор»: введення нових книг (2 год.).

Лабораторне заняття 5. АРМ «Каталогізатор»: обробка періодичних видань, створення аналітичних записів (2 год.).

Лабораторне заняття 6. АРМ «Каталогізатор»: редагування записів, експорт/імпорт даних (2 год.).

Лекція 2.3. Організація автоматизації книговидачі і обслуговування користувачів (2 год.)

Встановлення та використання засобів автоматизації у процесах обслуговування користувачів бібліотеки (запис, абонемент, читальні зали, довідково-бібліографічне обслуговування). Пошук, замовлення, видача та повернення документів з бібліотечних фондів, надання повних текстів документів. Організація електронної видачі документів. Обслуговування повнотекстовими джерелами.

АРМ «Читач» як автоматизоване робоче місце кінцевого користувача бібліотеки: призначення та основні характеристики.

Засоби сервісу та загальна характеристика інтерфейсу. Функції пошуку. Робочі області «Словник», «Поточний запит», «Виконані запити». Комплексний

пошук, послідовний пошук, пошук різних рівнів складності. Функції перегляду результатів пошуку. Робочі області «Список відповідей», «Повний опис». Друк результатів пошуку. Додаткові функції. Реєстрація читача і замовлення літератури.

Видача і повернення документів з урахуванням розмежування прав доступу користувачів.

АРМ «Книговидача»: призначення та основні характеристики. Загальна характеристика користувацького інтерфейсу. Інструменти для роботи з читачами. Інструменти для роботи із замовленнями. Робота з боржниками і заборгованою літературою. Система книговидачі. Статистика запитів. Встановлення та використання особистих параметрів введення даних. Інтерфейс штрих-кодування.

Міжбібліотечний абонемент та електронна доставка документів: призначення, засоби і способи реалізації в локальних і корпоративних АБІС.

RFID-технології у бібліотеці. Стандартна структура даних пам'яті RFID-мітки. Обладнання на основі RFID-технології для бібліотек. Диспенсер для RFID-міток. АРМ для бібліотекарів. Ворота ідентифікації. Термінал для обслуговування користувачів. Термінали самообслуговування. «Розумна» полиця для повернення документів. Інвентаризація фондів. Станції повернення і сортування документів. Архітектура комплексної RFID бібліотечної системи. Основні етапи впровадження RFID-технології в бібліотеці.

Лабораторне заняття 7. АРМи «Читач» і «Книговидача»: призначення та основні характеристики (2 год.).

Лабораторне заняття 8. Порівняльний аналіз сучасного програмного забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів (2 год.).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів»

Разом: 72 год., лекції – 12 год., лабораторні заняття – 16 год.,
самостійна робота – 40 год., мк – 4 год., семестровий контроль - залік

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II					
Назва модуля	БІБЛІОТЕКА ЯК ОБ'ЄКТ АВТОМАТИЗАЦІЇ			АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ, КАТАЛОГІЗАЦІЇ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ (на прикладі системи «ІРБІС»)					
Кількість балів за модуль	75 б.			139 б.					
Лекції	відвідування - 3 б.			відвідування - 3 б.					
Теми лекцій	Загальнотеоретичні та методичні засади автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів – 1 б.	Автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи – 1 б.	Управління автоматизацією бібліотеки – 1 б.	Автоматизація процесів формування фонду – 1 б.	Автоматизація процесів каталогізації та бібліографічних процесів – 1 б.			Організація автоматизації книговидачі і обслуговування користувачів – 1 б.	
Теми лабораторних занять		Система «ІРБІС»: загальна характеристика та функціональні можливості – 1+10 б.	АРМ «Адміністратор»: призначення та основні характеристики – 1+10 б.	АРМ «Комплектатор»: призначення та основні характеристики – 1+10 б.	АРМ «Каталогізатор»: введення нових книг – 1+10 б.	АРМ «Каталогізатор»: обробка періодичних видань, створення аналітичних записів – 1+10 б.	АРМ «Каталогізатор»: редагування записів, експорт/імпорт даних – 1+10 б.	АРМ «Читач» і «Книговидач»: призначення та основні характеристики – 1+10 б.	Порівняльний аналіз сучасного програмного забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів – 1+10 б.
Самостійна робота	5x5=25 б.			5x9=45 б.					
Види поточного	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.			Модульна контрольна робота 2 – 25 б.					

контролю		
Підсумковий контроль	<i>залік</i>	

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I БІБЛІОТЕКА ЯК ОБ'ЄКТ АВТОМАТИЗАЦІЇ

Лабораторне заняття 1 Система «ІРБІС»: загальна характеристика та функціональні можливості (2 год.)

Мета заняття – ознайомитися з призначенням, основними характеристиками та загальними можливостями щодо автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів за допомогою системи «ІРБІС».

Завдання:

1. Ознайомитися із документацією системи «ІРБІС».
2. Визначити призначення системи.
3. Ознайомитися з її основними характеристиками.
4. Охарактеризувати технічне, програмне, інформаційне забезпечення системи.
5. Результати лабораторної роботи оформити письмово у вигляді звіту.

Базова література: 6, 7, 9, 12-17

Додаткова література: 22, 24, 25, 26, 30, 44, 46, 61, 65, 67, 69, 76, 83

Лабораторне заняття 2 АРМ «Адміністратор»: призначення та основні характеристики (2 год.)

Мета заняття – ознайомитися з призначенням, основними характеристиками АРМу «Адміністратор» системи «ІРБІС».

Завдання:

1. Ознайомитися із інтерфейсом АРМу.
2. Визначити основні функціональні можливості адміністратора щодо баз даних та користувачів системи.
3. Ознайомитися з технологією створення профілів користувачів.
4. Ознайомитися з технологією корегування довідників.
5. Ознайомитися з технологією регулярного архівування баз даних.
6. Результати лабораторної роботи оформити письмово у вигляді звіту.

Базова література: 4, 6, 7, 8, 12-17

Додаткова література: 19, 20, 22, 25-28, 30, 32, 34, 39, 44, 46, 50, 56, 66, 67, 73, 84

Змістовий модуль II
АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ,
КАТАЛОГІЗАЦІЇ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ
(на прикладі системи «ІРБІС»)

Лабораторне заняття 3

АРМ «Комплектатор»: призначення та основні характеристики (2 год.)

Мета заняття – ознайомитися з призначенням, основними характеристиками АРМу «Комплектатор» системи «ІРБІС».

Завдання:

1. Ознайомитися із інтерфейсом АРМу.
2. Визначити основні функціональні можливості АРМу щодо здійснення процесів поточного, ретроспективного комплектування фонду бібліотеки.
3. Ознайомитися з технологією формування замовлень нових видань, а саме: автоматизованої обробки планів видавництва, автоматизованої перевірки замовлених видань на наявність у фондах бібліотеки, оформлення і відміни замовлення, контролю невиконаних/недовиконаних замовлень, формування вихідних форм.
4. Ознайомитися з технологією реєстрації і обліку надходжень, а саме: контролю надходження документів, реєстрації партії документів, обліку нових надходжень.
5. Ознайомитися з технологією ведення книги сумарного обліку
6. Ознайомитися з технологією здійснення передплати періодичного видання.
7. Ознайомитися з технологією вилучення документів з фонду, а саме: створення і корегування списків списання, автоматичного перерахування цін документів, які списуються, формування вихідних форм.
8. Розглянути можливості автоматизації формування фонду за допомогою бази даних комплектування «СМРЛ» у структурі АРМу «Каталогізатор».
9. Результати лабораторної роботи оформити письмово у вигляді звіту.

Базова література: 2, 3, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 15, 16

Додаткова література: 19, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 32, 33, 39, 44, 49, 51, 64, 65, 67, 68, 70, 84

Лабораторне заняття 4

АРМ «Каталогізатор»: введення нових книг (2 год.)

Мета заняття – ознайомитися з призначенням, основними характеристиками АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС» та можливостями введення нових книг у бази даних.

Завдання:

1. Ознайомитися із інтерфейсом АРМу.
2. Визначити основні функціональні можливості АРМу.
3. Ознайомитися з технологією створення нового запису однотомного видання.

4. Ознайомитися з технологією створення нового запису багатотомного видання (використання спеціальних робочих листів для введення загальних даних про видання та специфікації, переробка запису одностомного видання на багатотомне і навпаки).

5. Ознайомитися з технологією запозичення бібліографічних записів із баз даних інших бібліотек або центрів каталогізації.

6. Ознайомитися з технологією доповнення короткого запису, створеного на етапах комплектування.

7. Ознайомитися з технологією формування і друку вихідних форм.

8. Результати лабораторної роботи оформити письмово у вигляді звіту.

Базова література: 2, 4, 6-9, 12-13, 16

Додаткова література: 19, 22, 23, 25, 26, 27, 30, 38-40, 44, 53, 55, 57, 61, 62, 67, 69, 71, 79

Лабораторне заняття 5

АРМ «Каталогізатор»: обробка періодичних видань, створення аналітичних записів (2 год.)

Мета заняття – ознайомитися з можливостями АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС» щодо обробки періодичних видань і створення аналітичних записів.

Завдання:

1. Визначити основні функціональні можливості АРМу щодо обробки періодичних видань і створення аналітичних записів.

2. Ознайомитися з технологією формування і ведення бази даних періодичних видань, а саме: створення, корегування та видалення облікових записів, реєстрації, розподілу і обліку нових надходжень періодичних видань.

3. Ознайомитися з технологією введення змісту періодичних видань.

4. Ознайомитися з технологією створення аналітичних облікових записів статей.

5. Результати лабораторної роботи оформити письмово у вигляді звіту.

Базова література: 2, 4, 6-9, 12-13, 16

Додаткова література: 19, 20, 22, 24, 26, 27, 30, 39, 41, 44, 53-55, 59, 62, 68, 71, 72, 79, 80

Лабораторне заняття 6

АРМ «Каталогізатор»: редагування записів, експорт/імпорт даних (2 год.)

Мета заняття – ознайомитися з можливостями АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС» щодо редагування записів, експорту/імпорту даних.

Завдання:

1. Визначити основні функціональні можливості АРМу щодо редагування записів, експорту/імпорту даних.

2. Ознайомитися з найтипівішими помилками, які роблять каталогізатори та бібліографи, працюючи з наповненням баз даних та шляхами їх виправлення.
3. Ознайомитися з технологією глобальної заміни даних у масиві записів.
4. Ознайомитися з технологією експорту даних.
5. Ознайомитися з технологією імпорту даних.
6. Результати лабораторної роботи оформити письмово у вигляді звіту.

Базова література: 2, 4, 6-9, 12-13, 16

Додаткова література: 19, 20, 23, 24, 25, 30, 36, 39, 44, 50, 53, 54, 60, 61, 66, 71, 79

Лабораторне заняття 7

АРМи «Читач» і «Книговидача»:

призначення та основні характеристики (2 год.)

Мета заняття – ознайомитися з призначенням, основними характеристиками АРМів «Читач» і «Книговидача» системи «ІРБІС».

Завдання:

1. Ознайомитися із інтерфейсом АРМу «Читач».
2. Визначити основні функціональні можливості АРМу «Читач».
3. Ознайомитися з технологією роботи читача в автоматизованому режимі, а саме: реєстрацією у бібліотеці і створенням власного профілю, пошуком інформації у всіх базах даних, переглядом і замовленням знайдених документів, друкуванням вимог на знайдені документи, формуванням і друком вихідних форм.
4. Ознайомитися із інтерфейсом АРМу «Книговидача».
5. Визначити основні функціональні можливості АРМу «Книговидача».
6. Ознайомитися з технологією створення і ведення бази даних читачів «RDR».
7. Ознайомитися з технологією роботи із замовленнями та видачею/поверненням документів, а саме: реєстрацією відвідувань користувачів, робота із замовленнями літератури і видачею/поверненням документів у базі даних «RQST», виявленням боржників і роботою з ними, виявленням заборгованих документів, формуванням і друком вихідних форм.
8. Результати лабораторної роботи оформити письмово у вигляді звіту.

Базова література: 2-7, 12, 13, 14, 16

Додаткова література: 19, 20, 23, 24, 26, 30, 31, 35-37, 39, 42, 44, 46, 47, 52, 54, 58, 63-65, 68, 74-78, 81-83

Лабораторне заняття 8

Порівняльний аналіз сучасного програмного забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів (2 год.)

Мета заняття – ознайомитися з призначенням і основними характеристиками сучасного програмного забезпечення автоматизації

бібліотечно-бібліографічних процесів, представленого на ринку України, зробити порівняльний аналіз.

Завдання:

1. Ознайомитися із характеристиками сучасного програмного забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів, представленого на ринку України.

2. Зробити порівняльний аналіз на основі таких критеріїв: складність впровадження, архітектура АБІС, функціональність і гнучкість, відкритість та масштабованість, підтримка, цінові параметри.

3. Зробити висновки про переваги і недоліки різного програмного забезпечення для різних типів і видів бібліотек. Навести приклади.

4. Результати лабораторної роботи оформити письмово у вигляді звіту.

Базова література: 3, 4, 7, 10, 12, 16, 18

Додаткова література: 20, 21, 24, 25, 29, 30, 34, 36, 37, 39, 43, 45, 50, 56, 58, 63, 64, 70, 72, 84

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I БІБЛІОТЕКА ЯК ОБ'ЄКТ АВТОМАТИЗАЦІЇ (18 год.)

1.1. На основі аналізу законодавчих, нормативно-правових, наукових, довідкових, навчальних джерел та нормативно-технічної і організаційно-технологічної документації проаналізувати визначення базових термінів курсу: «автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів», «автоматизація бібліотек», «автоматизація бібліотечно-інформаційних процесів», «інформатизація бібліотек», «комп'ютеризація бібліотек», «автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи», «впровадження інформаційних технологій» тощо. Результати оформити в таблиці – 4 год.

Термін	Визначення	Джерело
--------	------------	---------

1.2. Схематично зобразити основні етапи автоматизації бібліотеки – 2 год.

1.3. На основі аналізу наукових джерел скласти перелік загальних вимог до вибору програмного забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів – 4 год.

1.4. Визначити функції АРМів різних користувачів АБІС: комплектатора, каталогізатора, систематизатора, бібліографа, бібліотекаря, фондовика, читача – 4 год.

1.5. Розкрити зміст основних засад і заходів охорони праці і техніки безпеки користувачів АБІС – 4 год.

Змістовий модуль II
АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ,
КАТАЛОГІЗАЦІЇ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ
(на прикладі системи «ІРБІС»)
(22 год.)

2.1. На основі аналізу законодавчих, нормативно-правових, наукових, довідкових, навчальних джерел та нормативно-технічної і організаційно-технологічної документації проаналізувати стан нормування праці з автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів в Україні – 2 год.

2.2. Визначити відповідність вихідних форм обліку і звітності, запропонованих в АРМі «Комплектатор» системи «ІРБІС», сучасним вимогам до форм обліку документів і звітності бібліотек, що діють в Україні – 2 год.

2.3. Розробити інструкцію щодо заповнення робочих листів PAKK і SPEC з метою підготовки бібліографічного покажчика за темою курсової роботи – 2 год.

2.4. Розробити інструкцію щодо заповнення робочих листів ASP з метою підготовки бібліографічного покажчика за темою курсової роботи – 2 год.

2.5. Розробити покрокову інструкцію щодо імпорту даних з розподілених баз даних ІРБІС-корпорації та Z-ресурсів з метою підготовки бібліографічного покажчика за темою курсової роботи – 2 год.

2.6. Розробити інструкцію з реєстрації нового користувача бібліотеки – 2 год.

2.7. Проаналізувати основні технологічні етапи електронної доставки документів. Схематично зобразити загальну логічну схему та основні технологічні етапи електронної доставки документів – 4 год.

2.8. Проаналізувати послуги з електронної доставки документів, які надаються бібліотеками загальнодержавного значення та обласними універсальними науковими бібліотеками України. Результати оформити у таблиці – 2 год.

№ з/п	Назва бібліотеки	Термін виконання	Ціна	Фонди	Обсяг документу	Формат файлу
-------	------------------	------------------	------	-------	-----------------	--------------

2.9. Ознайомитися із станом автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів в окремій бібліотеці (обирається студентом самостійно), зокрема, дослідити процеси формування фонду, обробки вхідного потоку документів, бібліографічної діяльності, обслуговування користувачів, визначити роль бібліотечних працівників у цих процесах – 4 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕКА ЯК ОБ'ЄКТ АВТОМАТИЗАЦІЇ			
<p>1.1. На основі аналізу законодавчих, нормативно-правових, наукових, довідкових, навчальних джерел та нормативно-технічної і організаційно-технологічної документації проаналізувати визначення базових термінів курсу: «автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів», «автоматизація бібліотек», «автоматизація бібліотечно-інформаційних процесів», «інформатизація бібліотек», «комп'ютеризація бібліотек», «автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи», «впровадження інформаційних технологій» тощо. Результати оформити в таблиці – 4 год.</p> <p>1.2. Схематично зобразити основні етапи автоматизації бібліотеки – 2 год.</p> <p>1.3. На основі аналізу наукових джерел скласти перелік загальних вимог до вибору програмного забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів – 4 год.</p> <p>1.4. Визначити функції АРМів різних користувачів АБІС: комплектатора, каталогізатора, систематизатора, бібліографа, бібліотекаря, фондовика, читача – 4 год.</p> <p>1.5. Розкрити зміст основних засад і заходів охорони праці і техніки безпеки користувачів АБІС – 4 год.</p>	<p>Лабораторні заняття, модульний контроль, залік</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>	<p>I-III</p>
Змістовий модуль II. АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ, КАТАЛОГІЗАЦІЇ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ (на прикладі системи «ІРБІС»)			
<p>2.1. На основі аналізу законодавчих, нормативно-правових, наукових, довідкових, навчальних джерел та нормативно-технічної і організаційно-технологічної документації проаналізувати стан нормування праці з автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів в Україні – 2 год.</p> <p>2.2. Визначити відповідність вихідних форм обліку і звітності, запропонованих в АРМі «Комплектатор» системи «ІРБІС», сучасним вимогам до форм обліку документів і звітності бібліотек, що діють в Україні – 2 год.</p> <p>2.3. Розробити інструкцію щодо заповнення робочих листів PAZK і SPEC з метою підготовки</p>	<p>Лабораторні заняття, модульний контроль, залік</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>	<p>IV-IX</p>

бібліографічного покажчика за темою курсової роботи – 2 год.			
2.4. Розробити інструкцію щодо заповнення робочих листів ASP з метою підготовки бібліографічного покажчика за темою курсової роботи – 2 год.		5	
2.5. Розробити покрокову інструкцію щодо імпорту даних з розподілених баз даних ІРБІС-корпорації та Z-ресурсів з метою підготовки бібліографічного покажчика за темою курсової роботи – 2 год.		5	
2.6. Розробити інструкцію з реєстрації нового користувача бібліотеки – 2. год.		5	
2.7. Проаналізувати основні технологічні етапи електронної доставки документів. Схематично зобразити загальну логічну схему та основні технологічні етапи електронної доставки документів – 4 год.		5	
2.8. Проаналізувати послуги з електронної доставки документів, які надаються бібліотеками загальнодержавного значення та обласними універсальними науковими бібліотеками України. Результати оформити у таблиці – 2 год.		5	
2.9. Ознайомитися із станом автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів в окремій бібліотеці (обирається студентом самостійно), зокрема, дослідити процеси формування фонду, обробки вхідного потоку документів, бібліографічної діяльності, обслуговування користувачів, визначити роль бібліотечних працівників у цих процесах – 4 год.		5	
<i>Разом: 40 год.</i>		<i>Разом: 70 балів</i>	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	6	6
2	Відвідування лабораторних занять	1	8	8
3	Виконання завдання з самостійної роботи	5	14	70
4	Робота на лабораторному занятті	10	8	80
5	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів 214				

Розрахунок: $214:100=2,1$

Студент набрав: 189 балів

Оцінка: $189:2,1=90$

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни у межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лабораторних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на лабораторних заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями (альтернативні; на відновлення відповідності частин; на порівняння та протиставлення; на визначення причинної залежності; на відтворення правильної послідовності; з множинними відповідями «правильно – неправильно»).

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на лабораторних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі заліку, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів:

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні вправи та задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (75–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (69–74) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–68) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

FX (35–59) = 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки

понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34) = 2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Автоматизація бібліотечно-бібліографічних процесів» є лекції, лабораторні заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості на *проблемних лекціях*, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лабораторні заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Лекції та семінарські заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників, навчальних посібників, стандартів;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ тести;
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів.

Х. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль І

БІБЛІОТЕКА ЯК ОБ'ЄКТ АВТОМАТИЗАЦІЇ

1. Термінологічна база автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
2. Автоматизація підрозділів бібліотеки, бібліотеки в цілому, бібліотечної системи або мережі бібліотек.
3. Загальна характеристика різних типів бібліотек як об'єктів автоматизації.
4. Наявність реальної необхідності і можливість практичної реалізації як обов'язкові умови автоматизації бібліотеки.
5. Мета, завдання автоматизації бібліотеки.
6. Основні технологічні бібліотечно-бібліографічні процеси як об'єкти автоматизації.
7. Загальні принципи автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
8. Основні напрями діяльності з автоматизації бібліотек.
9. Класифікація технічних засобів автоматизації в бібліотеці.
10. Сучасний стан та перспективи автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів у бібліотеках України.
11. Поняття про АБІС, їх основні типи та функції.
12. Функціональні модулі традиційної АБІС.
13. Інформаційна безпека і захист інформації в АБІС.
14. Технічне, математичне, програмне, інформаційне, лінгвістичне, організаційно-методичне та правове забезпечення АБІС.
15. Основні функціональні обов'язки системного адміністратора бібліотеки.
16. Поняття про автоматизоване робоче місце в бібліотеці.
17. Основні етапи автоматизації бібліотеки.
18. Вибір технічного обладнання і програмного забезпечення для автоматизації бібліотеки.
19. Організація проекту з впровадження автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.

20. Організація робочих місць, умови та охорона праці і техніка безпеки користувачів АБІС.
21. Документальне забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
22. Загальна характеристика та функціональні можливості системи «ІРБІС».
23. АРМ «Адміністратор» системи «ІРБІС»: призначення та основні характеристики.
24. Бібліотека як об'єкт автоматизації.
25. Обґрунтування необхідності автоматизації бібліотеки.

Змістовий модуль II
АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ,
КАТАЛОГІЗАЦІЇ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ КОРИСТУВАЧІВ
(на прикладі системи «ІРБІС»)

1. Створити новий запис для одностомного видання (засобами АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС»).
2. Створити новий запис для багатостомного видання (засобами АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС»).
3. У базі даних періодичних видань створити запис для нового журналу і зареєструвати надходження річного комплекту (засобами АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС»).
4. У базі даних періодичних видань створити запис для нової газети і зареєструвати надходження місячного комплекту (засобами АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС»).
5. Ввести зміст одного журналу у реєстраційному записі окремого номера і створити аналітичні записи для кожної із статей (засобами АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС»).
6. Здійснити процес експорту/імпорту масиву даних (засобами АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС»).
7. Здійснити процес глобального корегування масиву даних (засобами АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС»).
8. Зареєструвати користувача бібліотеки (засобами АРМу «Каталогізатор» системи «ІРБІС»).

XI. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Автоматизація процесів комплектування фонду.
2. Автоматизація процесів обліку фондів.
3. Автоматизація процесів передплати і обліку періодичних видань.
4. Автоматизація процесів звірки фонду.
5. Автоматизація процесів обробки нових надходжень.
6. Автоматизація процесів реєстрації користувачів бібліотеки.
7. Автоматизація процесів замовлення документів у видавництвах та книжкових магазинах.
8. Автоматизація процесів систематизації і класифікації документів.

9. Автоматизація довідково-інформаційного обслуговування.
10. Автоматизоване ведення бібліотечної статистики засобами системи «ІРБІС».
11. Підготовка бібліографічних покажчиків та календарів пам'ятних дат засобами системи «ІРБІС».
12. Імпорт даних з Web-ІРБІС, пошук у розподілених базах даних ІРБІС-корпорації. Імпорт із Z-ресурсів.
13. Технології корпоративної каталогізації.
14. Термінологічна база автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
15. Типологізація бібліотек як об'єктів автоматизації.
16. Автоматизація підрозділів бібліотеки, бібліотеки в цілому, бібліотечної системи або мережі бібліотек.
17. Загальна характеристика різних типів бібліотек як об'єктів автоматизації.
18. Наявність реальної необхідності і можливість практичної реалізації як обов'язкові умови автоматизації бібліотеки.
19. Законодавче та нормативно-правове забезпечення автоматизації бібліотек.
20. Мета, завдання автоматизації бібліотеки.
21. Наукові методи дослідження автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
22. Системний підхід до автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
23. Основні технологічні бібліотечно-бібліографічні процеси як об'єкти автоматизації.
24. Загальні принципи автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
25. Основні напрями діяльності з автоматизації бібліотек.
26. Класифікація технічних засобів автоматизації в бібліотеці.
27. Сучасний стан та перспективи автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів у бібліотеках України.
28. Поняття про АБІС, їх основні типи та функції.
29. Інформаційно-технічна інфраструктура сучасної АБІС.
30. Компонентна структура та конфігурація АБІС.
31. Функціональні модулі традиційної АБІС.
32. Інформаційна безпека і захист інформації в АБІС.
33. Електронний каталог як головний елемент традиційної АБІС.
34. Технічне, математичне, програмне, інформаційне, лінгвістичне, організаційно-методичне та правове забезпечення АБІС.
35. Основні функціональні обов'язки системного адміністратора бібліотеки.
36. Міжнародні та національні формати представлення бібліографічних даних для автоматизованої обробки даних.
37. Поняття про автоматизоване робоче місце в бібліотеці.

38. Основні етапи автоматизації бібліотеки.
39. Управління автоматизацією бібліотеки.
40. Оцінювання зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на автоматизацію бібліотеки.
41. Вибір технічного обладнання і програмного забезпечення для автоматизації бібліотеки.
42. Організація проекту з впровадження автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
43. Організація робочих місць, умови та охорона праці і техніка безпеки користувачів АБІС.
44. Документальне забезпечення автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
45. Загальна характеристика та функціональні можливості системи «ІРБІС».
46. АРМ «Адміністратор» системи «ІРБІС»: призначення та основні характеристики.
47. Бібліотека як об'єкт автоматизації.
48. Обґрунтування необхідності автоматизації бібліотеки.
49. Ринок сучасного програмного забезпечення для автоматизації бібліотек.
50. Нормування праці з автоматизації бібліотечно-бібліографічних процесів.
51. АРМ «Комплектатор» системи «ІРБІС»: призначення та основні характеристики.
52. АРМ «Каталогізатор» системи «ІРБІС»: призначення та основні характеристики.
53. АРМ «Читач» системи «ІРБІС»: призначення та основні характеристики.
54. АРМ «Книговидача» системи «ІРБІС»: призначення та основні характеристики.
55. Використання засобів автоматизації у процесах обслуговування користувачів бібліотеки.
56. Організація електронної видачі документів.
57. Видача і повернення документів з урахуванням розмежування прав доступу користувачів.
58. Міжбібліотечний абонемент та електронна доставка документів.
59. RFID-технології у бібліотеці.
60. Автоматизація бібліотечно-інформаційного обслуговування людей з особливими потребами.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі і нормативно-правові документи

1. Базові поняття. Терміни та визначення : ДСТУ 2392-94. – Чинний від 1995-01-01. – Київ : Держстандарт України, 1994. – 53 с. – (Інформація та документація).

2. ДСТУ 7448-2013. Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. – На заміну ГОСТ 7.26-80 ; Чинний з 2014.07.01. – [Б. м., б. р.]. – III, 41 с.

3. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1995. – №7. – С. 45-52; В ред. Закону №16-19 від 01.01.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80>.

4. Про затвердження Правил охорони праці для працівників бібліотек : Наказ, Правила Міністерства надзвичайних ситуацій України від 12.12.2012 №1398 // Офіц. вісн. України. – 2013. – №7. – С. 37, Ст. 245, код акту 65538/2013 ; [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0041-13>.

5. Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – №48. – Ст. 650; В ред. Закону №317-19 від 21.05.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

Базова

6. Автоматизация библиотечных процессов на основе АБИС «ИРБИС64» : метод. материалы / сост. А.В. Миронов, Л.Ю. Олейник ; Иркут. обл. гос. универс. науч. б-ка им. И.И. Молчанова-Сибирского. – Иркутск, 2013. – 124 с.

7. Алешин Л.И. Автоматизация в библиотеке: учеб. пособие / Л.И. Алешин. – Москва : изд-во МГУКИ, 2001. – Ч. 1. – 172 с. ; Ч. 2. – 2001. – 144 с.

8. Алешин Л.И. Проектирование библиотечных АИС : учеб.-методич. пособие / Л.И. Алешин. – Москва : Либерия-Бибинформ, 2008. – 351 с.

9. Бібліографічний опис електронних видань в АБИС «ІРБИС» : метод. поради / ХДНБ ім. В.Г. Короленка ; уклад. : Л.О. Мартовицька, О.А. Поліщук. – Харків : ХДНБ, 2013. – 38 с.

10. Гарбор Р.Т. Управління автоматизацією бібліотеки / Р.Т. Гарбор ; пер. з англ. Я. Пилинського ; The Association for Information Management Information House. – Київ : Книжк. палата України, 1997. – 51 с.

11. Колкова Н.И. Технологии создания электронных информационных ресурсов : учеб. пособие / Н.И. Колкова, И.Л. Скипор. – Москва : Литера, 2013. – 353 с.

12. Мамонтова Е.Г. Управление библиотечными процессами и ресурсами на основе технологий ИРБИС64 / Е.Г. Мамонтова, Е.В. Терскова // Науч. и техн. б-ки. – 2012. – №11. – С. 82-89.

13. Система автоматизации библиотек ИРБИС. АРМ «Каталогизатор». Руководство пользователя / Гос. публ. науч.-техн. б-ка России ; Междунар. асоц. електрон. б-к и новых информ. технологий. – Москва : ГПНТБ России, 2009. – 124 с.

14. Система автоматизации библиотек ИРБИС. АРМ «Книгообеспеченность». Руководство пользователя / Гос. публ. науч.-техн. б-ка

России ; Междунар. ассоц. электрон. б-к и новых информ. технологий. – Москва : ГПНТБ России, 2012. – 95 с.

15. Система автоматизации библиотек ИРБИС. АРМ «Комплектатор». Руководство пользователя / Гос. публ. науч.-техн. б-ка России ; Междунар. ассоц. электрон. б-к и новых информ. технологий. – Москва : ГПНТБ России, 2012. – 116 с.

16. Система автоматизации библиотек ИРБИС64. Общее описание системы / Гос. публ. науч.-техн. б-ка России ; Междунар. ассоц. электрон. б-к и новых информ. технологий. – Москва : ГПНТБ России, 2008. – 411 с.

17. Шрайберг Я.Л. Автоматизация как новое научное направление в библиотечно-информационной области. Десять главных принципов автоматизации / Я.Л. Шрайберг // Науч. и техн. б-ки. – 2000. – №2. – С. 5-11.

18. Шрайберг Я.Л. Основные положения и принципы разработки автоматизированных библиотечно-информационных систем и сетей: главные тенденции окружения, основные положения и предпосылки, базовые принципы : учеб.-практ. пособие / Я.Л. Шрайберг. – Москва : Либерия, 2001. – 104 с.

Додаткова

19. Автоматизация библиотечной и библиографической деятельности : сб. учеб.-методич., дидактич., справ. и учеб.-нагляд. материалов / [под ред. П.И. Колыхалова]. – Москва : ГИЦ, 2004. – 255 с.

20. Автоматизированная библиотека : достижения, новации, перспективы / [сост., авт. вступ. ст., предисл. и коммент. Т.В. Майстрович]. – Москва : Журнал "Библиотека", 2013. – 479 с.

21. Автоматизована інформаційно-бібліотечна система "Шкільна бібліотека LS 2.2" : інноваційна розробка / розроб. Л.В. Крижко, В.М. Копиловський // Шкільна б-ка. – 2010. – №6. – С. 47-52.

22. Антонова В.Р. Використання інформаційних технологій у бібліографічній роботі відділу «Україніка» ХДНБ ім. В.Г. Короленка : [на основі прогр. забезп. АБІС «ІРБІС»] / В.Р. Антонова // Створення бібліографічних ресурсів : проблеми і перспективи : матеріали п'ятих бібліогр. студій, 25 квіт. 2012 р. / М-во культури України, ХДНБ ім. В.Г. Короленка ; [уклад. Н.І. Полянська]. – Харків, 2012. – С. 41-42.

23. Арзуханов А.С. Технолог информационных систем : учеб.-метод. пособие для вузов / А.С. Арзуханов. – Москва : Либерия-Бибинформ, 2008. – 111 с.

24. Астапович Е.Г. Библиотечная технология : учеб. пособие / Е.Г. Астапович. – Москва, 1991. – Ч. 1. – 54 с. ; Москва, 1993. – Ч. 2. – 40 с.

25. Баженов С.Р. Поэтапное развитие АБИС : объективная неизбежность и субъективные факторы, сдерживающие процесс автоматизации / С.Р. Баженов, А.И. Павлов // Науч. и техн. б-ки. – 2012. – №11. – С. 67-72.

26. Баженов С.Р. Развитие автоматизации информационно-библиотечных процессов : [на примере ГПНТБ СО РАН] // Итоги и перспективы научной

работы ГПНТБ СО РАН : материалы науч. сес. / ГПНТБ СО РАН. – Новосибирск, 2007. – С. 47-50.

27. Білоус В.С. Лінгвістичне забезпечення – важливий аспект роботи автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи у корпоративній діяльності бібліотеки вищого навчального закладу / В.С. Білоус // Роль освітянських бібліотек у формуванні інформаційного простору України : зб. наук. пр. / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського ; [редкол. : П.І. Рогова (голова) та ін.]. – К., 2012. – С. 93-105.

28. Болдырев П.А. Разработка интегрированной информационной системы поддержки управления комплектованием фонда библиотеки вуза / П.А. Болдырев // Библ. дело. – 2012. – №20. – С. 35-37.

29. Бочарова Е.Н. Автоматизация процессов комплектования и обработки литературы на основе информационно-библиотечной системы «Библиобус» / Е.Н. Бочарова, А.В. Васильев, Е.В. Кочукова // Науч. и техн. б-ки. – 2012. – №3. – С. 30-33.

30. Бродовский А.И. Новые решения и перспективы развития системы автоматизации библиотек ИРБИС / А.И. Бродовский // Науч. и техн. б-ки. – 2000. – №2. – С. 45-51.

31. Бурдин А.С. QR-код: новые возможности библиотеки / А.С. Бурдин // Молодые в библ. деле. – 2012. – № 5/6. – С. 59-64.

32. Бутитер О.І. Автоматизація бібліотечних процесів у ЛННБ України ім. В. Стефаніка / О.І. Бутитер // Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі : матеріали 2-ї наук.-практ. конф., 23–25 лист. 2010 р., Львів / Нац. ун-т «Львівська політехніка» ; [редколегія: Д.В. Федасюк, Л.Д. Озірковський, Т.В. Чайківський]. – Львів, 2010. – С. 185-186.

33. Власова С.А. Автоматизированные системы заказа изданий в Библиотеке по естественным наукам РАН / С.А. Власова // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития : науч.-практ. и теорет. сб. – Киев, 2014. – Вып. 12. – С. 191-198.

34. Воройский Ф.С. Основы проектирования автоматизированных библиотечно-информационных систем / Ф.С. Воройский. – Москва : ГПНТБ России, 2002. – 389 с.

35. Глухов В.А. Электронная доставка документов / В.А. Глухов, О.Л. Лаврик ; Рос. акад. наук, Ин-т науч. информ. по обществ. наукам. – Москва: ИНИОН, 1999. – 132 с.

36. Голубенко Н.Б. Информационные технологии в библиотечном деле / Н. Голубенко. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2012. – 282 с.

37. Григянец Р.Б. Корпоративные системы и технологии автоматизации библиотек в Беларуси / Р.Б. Григянец, Г.О. Лаужель, Е.В. Степанцова // Информатика. – 2013. – №2. – С. 123-131.

38. Дзюба Н.Й. Предметизація документів – інформаційне ядро електронного каталогу / Н.Й. Дзюба // Роль освітянських бібліотек у формуванні інформаційного простору України : зб. наук. пр. / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського ; [редкол. : П.І. Рогова (голова) та ін.]. – К., 2012. – С. 106-112.

39. Жидецький В.Ц. Охорона праці користувачів комп'ютерів : навч. посібник / В.Ц. Жидецький ; Наук.-метод. центр вищої освіти, Укр. акад. друкарства. – Львів : Афіша, 2000. – 174 с.

40. Зайцева Е.М. Электронные версии классификационных систем: история создания, текущее состояние и технологические особенности / Е.М. Зайцева, В.П. Анисимова // Науч. и техн. б-ки. – 2015. – № 1. – С. 29-34.

41. Зоріна Н.Є. Аналітичне опрацювання статей із наукових збірників і організація електронного каталогу на засадах кооперування діяльності / Н.Є. Зоріна // Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В.О. Сухомлинського / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського ; [редкол. : Т.І. Ківшар (голова), Л.А. Дубровіна, П.І. Рогова та ін.]. – Київ : Нілан-ЛТД, 2012. – Вип. 3: Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України : стан та перспективи. – С. 183-192.

42. Иванова М.Н. Особенности обслуживания пользователей ГПНТБ России с использованием RFID-технологий: настоящее и будущее / М.Н. Иванова, Е.В. Линдеман // Науч. и техн. б-ки. – 2014. – №11. – С. 84-87.

43. Изабасарова Д. «АИС – СБ РК» : продвижение в будущее : программное обеспечение, позволяющее инвалидам пользоваться базами данных / Д. Изабасарова, Ю. Панченко // Библиотека. – 2012. – №7. – С. 29-32.

44. Ігнатюк М. Упровадження АІБС «ІРБІС 64» у практику роботи бібліотек (з досвіду Житомирської універсальної наукової бібліотеки ім. О. Ольжича) / М. Ігнатюк // Бібл. вісн. – 2010. – №2. – С. 18-26.

45. Каптерев А.И. Компьютеризация информационных технологий : учеб. пособие / А.И. Каптерев. – Москва, 2013. – 300 с.

46. Карауш А. Автоматизация: своевременное решение : о внедрении системы "ИРБИС" в процессы управления / А. Карауш, А. Майнагашев // Библиотека. – 2010. – №5. – С. 55-56.

47. Качалина В.В. Межбиблиотечный абонемент и электронная доставка документов: современные традиции / В.В. Качалина // Библ. дело в XXI веке. – 2008. – №2 (16). – С. 220–250.

48. Ковязина Е.В. Библиотеки в "облаках" : практические аспекты / Е.В. Ковязина // Науч. и техн. б-ки. – 2015. – №1. – С. 34-41

49. Колесникова Н.К. Библиотекарь+ПК = ? / Н.К. Колесникова // Современная б-ка. – 2014. – №1. – С. 18-23.

50. Корпоративные системы и технологии автоматизации библиотечной и информационной деятельности / Р.Б. Григянец [и др.] // Библиотеки в информационном обществе: сохранение традиций и развитие новых технологий : докл. междунар. науч. конф., Минск, 3-4 дек. 2014 г. / Белорус. с.-х. б-ка ; редкол. : В.В. Юрченко [и др.]. – Минск, 2014. – С. 74-84.

51. Кочукова Е. Электронные "работники" отдела комплектования / Е. Кочукова, Е. Бочарова // Библиотека. – 2012. – №4. – С. 71-73.

52. Красильникова И.Ю. Межбиблиотечный абонемент и электронная доставка документов / И.Ю. Красильникова // Науч. и техн. б-ки. – 2009. – №1. – С. 30–36.

53. Кузьминич Т.В. Внедрение компьютерных технологий в библиографическую деятельность Национальной библиотеки Беларуси / Т.В. Кузьминич // Тр. Междунар. библиогр. конгресса, (Санкт-Петербург, 21-23 сент. 2010 г.). – СПб., 2012. – Ч. 2 : Библиография в помощь научным исследованиям. Библиографические ресурсы: общие проблемы теории и технологии формирования и использования. Информационно-библиографическое обслуживание. – С. 219-225.

54. Лисенко Л. Автоматизація процесів групового бібліографічного інформування викладачів / Л. Лисенко // Бібл. форум України. – 2010. – №2. – С. 13-14.

55. Лобановська І.Г. Лінгвістичне забезпечення електронного каталогу: комплексний підхід / І.Г. Лобановська // Роль освітянських бібліотек у формуванні інформаційного простору України : зб. наук. пр. / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського ; [редкол. : П.І. Рогова (голова) та ін.]. – К., 2012. – С. 81-92.

56. Лобузін К. Проблеми адаптації, впровадження та адміністрування сучасної автоматизованої бібліотечної інформаційної системи / К. Лобузін, І. Лобузін // Бібл. вісн. – 2011. – №5. – С. 14-21.

57. Медянкина И.П. Метод анализа иерархий как инструмент выбора электронно-библиотечной системы / И.П. Медянкина, Л.К. Бобров // Науч. и техн. б-ки. – 2015. – № 4. – С. 5-14.

58. Молчан Ж. Автоматизация библиотечных процессов на основе современных проектных решений радиочастотной идентификации (RFID) объектов / Ж. Молчан // Бібл. вісн. – 2012. – №5. – С. 31-35.

59. Моргенштерн И.Г. Автоматизация библиографических процессов / И.Г. Моргенштерн // Библиография. – 1999. – №3. – С. 3-9.

60. Мотульский Р.С. Создание облачного комплекса информационно-технологических систем для библиотек Беларуси / Р.С. Мотульский // Развитие информатизации и государственной системы научно-технической информации : РИНТИ–2014 : XIII Междунар. конф., 20 нояб. 2014 г., Минск : доклады / Объед. ин-т проблем информатики НАН Беларуси ; науч. ред. : А.В. Тузиков, Р.Б. Григянец, В.Н. Венгеров. – Минск, 2014. – С. 18-23.

61. Муссель-Драгомирецька С.О. Актуальні питання удосконалення електронних каталогів Інституту рукопису в середовищі САБ «ІРБІС64» / С.О. Муссель-Драгомирецька // Рукописна та книжкова спадщина України : археогр. дослідж. унік. арх. та бібл. фондів / НАН України, НБУВ, Ін-т рукопису. – Київ, 2012. – Вип. 16. – С. 459-466.

62. Олейник И.В. Электронные полнотекстовые библиографические пособия: алгоритм создания : [из опыта работы НТБ НАУ «ХАИ»] / И.В. Олейник // Створення бібліографічних ресурсів: проблеми і перспективи : матеріали п'ятих бібліогр. студій, [Харків], 25 квіт. 2012 р. / М-во культури України, ХДНБ ім. В.Г. Короленка ; [уклад. Н.І. Полянська]. – Харків, 2012. – С. 22-29.

63. Пантелеева В.Н. Автоматизированные технологии в помощь незрячим / В.Н. Пантелеева // Библиотековедение. – 2013. – №1. – С. 50-54.

64. Пашкова В. Використання сучасних інформаційних технологій у публічних бібліотеках України : за матеріалами дослідження / В. Пашкова, І. Шевченко, Я. Хіміч // Бібл. форум України. – 2009. – №1. – С. 2-25.
65. Пилко И.С. Основы библиотечной технологии / И.С. Пилко. – Москва : ИГО Профиздат, 2003. – 176 с.
66. Поліщук О. Редагування електронних каталогів – новий напрямок підвищення якості інформаційного обслуговування користувачів бібліотек : Автоматизація бібліотечних процесів / О. Поліщук // Бібл. форум України. – 2007. – №4. – С. 27-30.
67. Получение выходных форм : метод. пособие / сост. : Т. Березная, Е. Пекур. – Киев : ЧП «Фирма «Матрикс Пресс», 2006. – 61 с. – (Система автоматизации библиотек ИРБИС).
68. Помоз О. Автоматизація бібліотечних процесів у міській бібліотеці / О. Помоз, Л. Мельник, Л. Кравченко // Вісн. Книжк. палати. – 2007. – №6. – С. 18-20.
69. Прилипко Т.А. Инновационные технологии в работе научно-библиографического отдела Национальной исторической библиотеки Украины : [из опыта работы по использованию АБИС «ИРБИС»] / Т.А. Прилипко, К.Г. Таранюк-Русановский, Л.З. Рудзский // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – №3. – С. 64-72.
70. Ріжняк Р. Еволюція наукового обґрунтування автоматизації бібліотек вищих навчальних закладів України / Р. Ріжняк // Етнічна історія народів Європи. – Київ, 2014. – Вип. 42. – С. 207-215.
71. Семёнова Л.С. Технология производства библиотечных продуктов и услуг при внедрении в работу автоматизированных библиотечных систем (АБИС) / Л.С. Семёнова // Библ. дѣло. – 2013. – № 23. – С. 31-40.
72. Системы и технологии автоматизации библиотечной и информационной деятельности / Р.Б. Григянец [и др.] // Развитие информатизации и государственной системы научно-технической информации : РИНТИ–2013 : XII Междунар. конф., 20 нояб. 2013 г., Минск : доклады / Объед. ин-т проблем информатики НАН Беларуси ; науч. ред.: А.В. Тузиков, Р.Б. Григянец, В.Н. Венгеров. – Минск, 2013. – С. 238-246.
73. Стрілець Н.О. Методи та технології архівування електронних бібліотечних ресурсів / Н.О. Стрілець // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2012. – №3/4. – С. 40-46.
74. Сулим В.П. Современная библиотека: применение радиочастотной идентификации для автоматизации библиотечных процессов / В.П. Сулим // Информ. бюл. РБА. – Санкт-Петербург, 2014. – № 71. – С. 88-91.
75. Тимошенко И.В. Вопросы автоматизации библиотек: «Какой RFID нам нужен?» / И.В. Тимошенко // Науч. и техн. б-ки. – 2012. – №11. – С. 39-42.
76. Тимошенко И.В. Средства поддержки электронных карт читательских билетов в составе САБ ИРБИС64 / И.В. Тимошенко // Науч. и техн. б-ки. – 2014. – №11. – С. 80-83.
77. Тисецкая Г.А. Автоматизированная система избирательного распространения информации в РНТБ и первые результаты внедрения / Г.А.

Тисецкая // Информ. бюл. Гос. ком. по науке и технологиям Респ. Беларусь. – 2012. – №2. – С. 10-15.

78. Трансформація абонементної форми обслуговування: використання Web-технологій / Л.Г. Влащенко [и др.] // Матеріали п'ятої міжнародної науково-практичної конференції "Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства", Львів, 11-12 вересня 2013 р. / Нац. ун-т "Львів. політехніка", Наук.-техн. б-ка. – Львів, 2013. – С. 272-277.

79. Трачук Л.Ф. Особенности вебблиографических пособий : теоретический аспект / Л.Ф. Трачук // Науч. и техн. б-ки. – 2012. – №4. – С. 52-59.

80. Фісенко Л. Автоматизована бібліотечно-інформаційна система Національної бібліотеки Білорусі / Л. Фісенко // Бібл. вісн. – 2008. – №2. – С. 24-26.

81. Фоменко І. Проблеми автоматизації процесів обслуговування читачів у бібліотеці вищого навчального закладу / І. Фоменко, Н. Коржик // Вісн. Книжк. палати. – 2008. – №5. – С. 27-31.

82. Чабан І. Проблеми забезпечення цілісності баз даних читачів / І. Чабан // Бібл. форум України. – 2009. – №3. – С. 21-24.

83. Чабан І.А. Автоматизація бібліотечних процесів на пункті запису читачів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / І.А. Чабан // Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору : матеріали міжнар. наук. конф. (Київ, 21-23 жовт. 2014 р.). – Київ : НБУ ім. В.І. Вернадського, 2014. – С. 82-84.

84. Шепелява Н. Аналіз досвіду автоматизації бібліотек : основні етапи / Н. Шепелява // Вісн. Книжк. палати. – 2005. – №3. – С. 21-22.

85. Яцевич Н.А. Автоматизация библиотек : проблемы терминологии / Н.А. Яцевич // Науч. и техн. б-ки. – 2007. – №2. – С. 50-54.

Інформаційні ресурси

№ з/п	Адреса веб-сайту	Назва веб-сайту
1	http://ush.com.ua/	«Український фондовий дім : АІБС "УФД/Бібліотека" програмна система комплексної автоматизації бібліотеки»
2	http://library.ridne.net/forum/1	«Автоматизація бібліотечної справи : Бібтех – бібліотечні інформаційні технології»
3	http://www.irbis-nbuv.gov.ua/info_lib.html	«Віртуальна бібліографічна довідка» - Служба комплексного інформаційно-бібліографічного обслуговування Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України
4	http://www.elnit.org/index.php?option=com_content&view=article&id=35&Itemid=108	Система автоматизації бібліотек «ІРБИС»
5	http://irbis.gpntb.ru/list.php?44	Відео-уроки «ІРБИС»
6	http://portal.mubint.ru/library/webinars/catalogue/Pages/default.aspx	Інформаційно-бібліотечний центр. Освітні програми. Автоматизація бібліотечних технологій: нові можливості і перспективні

		рішення
7	http://school-collection.edu.ru/catalog/rubr/bbc8536a-bb3c-4857-205f-88d86193c349/103215/	Автоматизована інформаційно-бібліотечна система «MARK-SQL»
8	http://library.tup.km.ua/about_library/naukova_robota/2007/aiv_suc.htm	О.Б. Айвазян, В.О. Глухенька, В.М. Петрицька «Сучасні інформаційні технології в науковій бібліотеці хмельницького національного університету»
9	http://consulting.1c.ru/journal-article.jsp?id=398	Глинников М. Автоматизация библиотек: состояние, задачи и перспективы. Библиотечное дело. 1С:Библиотека. - 22.03.2013. - №3 (26)
10	http://www.elnit.org/	Международная ассоциация пользователей и разработчиков электронных библиотек и новых информационных технологий

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання на лабораторному занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати

найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, написання рефератів.